

הַלְבוּת שֶׁת סִימָן רִמּוֹ

ביאורים ומוספים

סִימָן רִמּוֹ

דִּין אֵינֶם־יְהוּדִים הַמְּבִיאִים כְּתָבִים בְּשַׁבָּת

[משנ"ב ס"ק א]

הוא הדין בכל מלאכות, כשנותן לו וְאֵין שְׁהוּת לְגַמְרוֹ קִדְּם הַשַּׁבָּת, כְּעֵינֵן דְּנִקְא שְׂקִיב לֹ דְמִים בְּעַד מְלָאכְתָּא⁽¹⁾ וכו', דְּאֵי לֹא קִצְצִין וְלֹא קְבִיעִין בִּידְאָר בְּמִתָּא אָסוּר⁽²⁾.

1) ולומר לנכרי לפני השבת שכאשר יכתוב לעצמו בשבת יכין גם עותק לצורך הישראל, או שישתמש בנייר פחם [נייר קופיז] כדי להכין עותק עבור הישראל, הורה הגרש"ז אויערבך (ש"כ פל"א הע' מג) שאסור, כיון שנחשב הדבר כאילו אומר לנכרי לכתוב עבורו בשבת. ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ה סי' לו ס"ק כד) כתב עיצה באופן שהנכרי מעתיק עוד פעם את הכתב, שיקצוץ עם הנכרי שכר כדי שיעתיק לו את הכתב, ולא יצוה עליו לעשות כן בשבת דוקא, וכיון שיכול הנכרי להעתיק בחול, לכן אף אם יעשה זאת בשבת, על דעת עצמו הוא עושה, ומותר.

2) ובמקום סכנה, כגון בחולה שהכביד עליו חוליו מאוד ומבקש לשלוח על ידי נכרי איגרת לקרוביו כדי שיבואו אליו להיות עמו ברגעיו האחרונים, כתב הכף החיים (ס"ק א) שמותר לעשות כן אפילו אם לא קצוץ עם הנכרי שכר עבור זה, ואף כשרבור שלא יגיע אליהם הנכרי קודם שבת, כדי שלא תיטרף דעתו של החולה.

ואף יותר מכך מבואר בשו"ע לקמן (סי' שו ס"ט), שמותר לומר בשבת לנכרי שילך חוץ לתחום כדי להביא את קרוביו של חולה מסוכן, וכתב המשנ"ב שם (ס"ק מא), שמותר אפילו לשכור שליח שירויץ כמה פרסאות כדי להביא את קרוביו של החולה כדי שלא תיטרף עליו דעתו.

ולשלוח בשבת איגרת לצדיק על ידי נכרי, כדי שיתפלל על חולה מסוכן, כתב בשו"ת מהרש"ם (ח"ג סי' רכה) שאסור. וראה מה שכתבנו לקמן (סי' שא ס"ק פח).

[משנ"ב ס"ק ד]

וְיִדְעֵי שְׂאֵי אֶפְשֵׁר לֹ לְהִיְתוּ שֶׁם אֶלְא אֶסְכְּן יִלְךְ בְּשַׁבָּת⁽³⁾, דְּנִזְהֵ הָנִי כְּאִילוֹ אָמַר לֹ לֹךְ בְּשַׁבָּת⁽⁴⁾.

3) למסור רכב למוסך של נכרים בערב שבת, כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פט"ז תשובה א), שאף אם יודע שיתקנהו בשבת מותר לעשות כן, כיון שקרצוץ דמים על כך. אכן, כל זה בתנאי שלא יאמר להם שרצונו לקבל את הרכב לאחר השבת, כגון במוצאי שבת או יום ראשון, באופן שיוודע שאין הם יכולים לתקן את הרכב בזמן קצר כל כך אלא אם כן יתקנהו בשבת, שאז נחשב כאילו אמר להם לתקן לו בשבת.

4) וכן בזמנינו, השולח מכתב מהיר [דואר אקספרס] לפני השבת, ויודע בהדיא שלא יוכל המכתב להגיע ליעד המבוקש אם לא

ישלחוהו ביום השבת, נחשב כאומר שיעשו זאת בשבת. ובמקום צורך גדול, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ו סי' יח) שיש להקל, על פי מה שכתב השבות יעקב (ח"ב סי' מב), הובא בדעת תורה ס"א שיש להקל בדבר, כיון ששולח המכתב אינו בא בדברים עם השליח עצמו, אלא רק עם הפקיד המקבל את המכתבים, ונחשב שבות דשבות שמותר לצורך גדול, שהרי הנכרי שהולך בשליחות אינו הולך על דעת הישראל, אלא על דעת הפקיד ששולחו.

טעם נוסף להקל בדבר, כתב בשו"ת חלקת יעקב (או"ח סי' סה אות א) שיש לומר שכיון שהולך השליח לשלוח מכתבים של אנשים רבים, אין הוא נחשב כשולחו של הישראל דוקא, וכעין המבואר לקמן (סי' רעו ס"ק ח) לענין נר שהדליקו נכרי לצורכו שמותר ליהנות ממנו משום שיצר לאחד נר למאה. וכעין זה כתב גם בשו"ת מנחת יצחק (שם), הוסיף, שיש ללמד זכות על העושים כן, משום שהמציאות היא שלא תמיד מספיקים שלוחי הדואר לשלוח את המכתבים באותו היום, ולכן אין המשלח נחשב כמצוה את שלוחו לעשות כן דוקא בשבת.

[משנ"ב ס"ק ה]

דְּכִינֵן שְׂקִיב־יְדוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל נוֹשָׂא, וְנִכְרֵי מַעֲשֵׂה יִשְׂרָאֵל, יִאֲמְרוּ בְּשַׁבָּת נָתַן לֹ לְהוֹלִיף⁽⁵⁾. וְאֶסְכְּן, אִם נִכְתָּב הָאִגְרָת בְּכִתְבֵי אֵינֶם־יְהוּדִים, שְׂרִי לְהוֹלִיף אֶפְלוּ בְּעֶרְב־שַׁבָּת וּבְלַא קִצְצִין⁽⁶⁾.

5) ומ"מ כשקצוץ שכר עם הנכרי אין לחוש לכך, וכפי שביאר הערוך השלחן (ס"ג), שכיון שעושה זאת הנכרי על דעת עצמו, מסתבר שלא יראה את המכתב לאחרים ולא יספר על כך לשום אדם, מה שאין כן כשלא קצוץ עמו, שיש לחוש שיספר לכולם שהולך בשליחות הישראל, ויראה להם את המכתב.

6) ואם רק החתימה בלבד היא בכתב של הישראל, כתב המהרש"ם (דעת תורה סי"א) שצריך עיון אם מותר הדבר, שהרי רואים באיגרת את שם הישראל.

[משנ"ב ס"ק ו]

לְעִיר שְׁנִשְׁתַּלַּח שָׁם, כְּלוֹמַר לְבֵית רֵאשׁוֹן מִבְּפָנִים⁽⁷⁾.

7) ובטעם הדבר כתב הפמ"ג (משנ"ב ס"ק ב), שאיסור זה אינו אלא מדרבנן, ולכן תולים לומר שבית הדואר נמצא סמוך לחומה, והשו"ע הרב (ס"ב) כתב, שתולים לומר שהאיש שנשלח אליו המכתב גר בבית הסמוך לחומה.

[משנ"ב ס"ק ז]

דְּכִינֵן שְׂלֹא אָמַר לֹ יִשְׂרָאֵל בְּהִדְיָא שְׂיִלְךְ בְּשַׁבָּת, אֵינִן לְאֹסֵר בִּי אִם סְמוּךְ לְשַׁבָּת⁽⁸⁾.

8) אך כאומר לו שיעשה עבורו בשבת, כתב לקמן (סי' שז ס"ק יב) שאפילו אמר לו כך מתחילת השבוע אסור, ואפילו אם קצוץ עמו שכר על כך.

הלכות שבת סימן רמז

יא באר הגולה

רמז דין אינם יהודים המביאים כתבים בשבת, ובו ו' סעיפים:

א שבת י"ט הרי"ף וקרא"ש שם וזכור"ש פקוק ו מהלכות שבת ב פירוש הרמב"ם שם (*) (דפינו חומת העיר שנשתלח משם, אף היתרי' וסוף לא העיר בין פרוש רש"י להרמב"ם, ובכשרי' משנה פרש אף בענין אחר, ע"ש) ג הרשב"א בחשובותיו

א אשולח אדם (א) אגרת ביד אינו יהודי ואפלו בערב-שבת (ב) עם חשכה, והוא (ב) שפוצץ לו דמים, (ג) ובלבד שלא יאמר לו (ג) (ד) שאלף בשבת. ואם לא קצץ, אי (ה) לא קביע (ג) בידאר (פרוש, איש ידוע שקל קרב אליו יוכל והוא משלחו למי ששלוח אליו) במתא (ו) אסור לשלח (ז) אפלו מיום ראשון, (ח) ואי קביע בידאר במתא משלחו אפלו בערב-שבת, והוא שיהא שהות ביום כדי שיוכל להגיע לבית (ט) הסמוך (ז) (*) לחומה: הגה (י) ונש מתירין אפלו לא קצץ, (יא) ואפלו לא קביע בידאר במתא, אם משלחו (ה) ביום חמישי או קדם לכן (טו), ונש לסמוך עלהו אם צריכים לך: ב *אם התנה עמו שיתן לו שכרו, אף-על-פי שלא פרש כמה יתן לו, דינו כקוצץ, דסמכא דעתה דאינו יהודי ובדידה קא טרח; אבל בסתם,

באר היטב

בשבת, ואפלו קצץ אסור, מ"א: (ג) בידאר. פרוש, שקל שאין בידאר אלא צריך שגייע הפכת אל נדי עצמו של מי שנשלח לו, יש לחש שמא הוא אינו בכיתו ולך אחריו בשבת; אבל הבידאר הוא עצמו קבוע תמיד למלאכה זו, והו שפורץ פאט"ס מיין שש"ר: (ז) לחומה. לעיר שנשתלח שם, פלומר לבית ראשון, ב"ח מ"א: (ה) ביום ה'. ואפלו ידוע שלא יוכל להגיע לשם קדם שבת.

באר הגולה

* אם התנה עמו שיתן לו שכרו. ורצה לומר, פראוי לו או כפי מה שיתפשר עמו,

משנה ברורה

בכונה את שוריהן לאינו יהודי כדי שיעשה בהן מלאכה בשבת, והמלאכה נקראת על שם ישראל; ואף דאין למחות ביד המקלין בזה, שיש להם על מה לסמוך. מקל מקום כל בעל-נפש יחש לעצמו שלא לעשות זה כי אם בשעת הדחק ועל-פי הוצאת חכם. ישראל שיש לו סוס, ובא המושל המפירו להשאלו או להשכירו, והוא אינו יכול למאן נגדו מפני איבה, ימקרו לו בדבר מועט, וזו יוכל המושל לעשות בו כרצונו, ואם אחר-כך יחזר ויתן לו הסוס וגם השכירות, מתנה בעלמא יהיב לה ותשובת שבותר יצקב. ועין בשערי תשובה שהסכים גם-כן עמו נגד הדי-אחרון:

א אגרת. הוא הדין (א) בכל מלאכות, כשנותן לו ואין שהות לגמרו קדם השבת, בעינין דנאך שפוצץ לו דמים בעד מלאכתו, דאז אדעתה דנפשה קעביד ולא בשביל ישראל, וכדאיתא לקמן בסימן רנב סעיף ב, אלא נקט 'אגרת', לאשמועינן דאי לא קצץ ולא קביע בידאר במתא אסור, כדמסיק, והשעם כמו שכתבנו לקמה, אבל שאר פלים וחספצים או מעות אם שלוח ביד אינו יהודי בערב-שבת, הדין כמו בכל מלאכות, ולכן אפלו אם לא קצץ, (ג) אם יש שהות ביום להגיע למקום מי שנשתלח לו, מתר, ולא חשיבן שמא לא ימצאנו בביתו ויצטרך לתפש אחריו בשבת: (ב) עם חשכה. הינו (ג) בעוד שהשמש זורח, וגם צריך שיצא האינו יהודי מפתח ביתו של ישראל קדם השבת (רמב"ם: (ג) ובלבד וכו'). ואם אינו יהודי אמר מעצמו שאלף בשבת, (ד) לית לן בה, פנין שהיהשאל לא אמר לו זה, ואינו יהודי אדעתה דנפשה קעביד בשביל שכירותה: (ד) שאלף בשבת. והוא הדין שלא יאמר לו: ראה שתהא שם ביום ראשון או ביום שני, וכיוצא בזה, וידוע שאי אפשר לו להיות שם אלא אם-כן ילך בשבת, דזה הני כאלו אמר לו לך בשבת (אחרונים: (ה) לא קביע בידאר וכו'. הינו, שאינו קבוע תמיד הבידאר באותה העיר שנשתלח שם, אלא הולך לפעמים למקום אחר, אסור, (ה) דשמא לא ימצאנו האינו יהודי ויצטרך לילך אחריו בשבת. (ו) ולכן החמירו פלי האי וחסשו לזה בענינינו, דכיון שכתב ידו של ישראל נושא, ונפר מעשה ישראל, יאמרו בשבת נתן לו להוליד, ואם-כן, אם נקבת האגרת בכתב אינם יהודים, שרי להוליד אפלו בערב-שבת ובלא קצץ, כל שיכול להגיע שם מבעוד יום לבית ראשון הסמוך לחומה, וכמו שהתנו לעיל בשולח שאר פלים וחספצים על-ידי אינו יהודי: (ו) אסור לשלח. כתב עלת-שבת: ונראה דכל זה מריי קשולת על-ידי האינו יהודי ליד הבידאר, אבל קשאדם משלח אגרת על-ידו לחברו, אין לחש שמא לא ימצאנו בביתו שאלף אחריו בשבת, ושרי אפלו בערב-שבת ובלא קצץ, כל שיכול להגיע שם מבעוד יום, וכן נוטה דעת מורנו הרב ר' אברהם מפראג המוכא בפ"ח; ועין שם שהאריף ומסיק להקל בזה. ודעת הש"י ומגן אברהם, דגם בשולח אגרת לחברו גם-כן יש חשש זה, ובפרוש רבנו חננאל שיצא עתה לאור מוכח כהעלת-שבת, עין שם. (י) ומיהו, אם אמר לאינו יהודי שאלף לשם וימסר לבני-ביתו של אותו האיש אם לא ימצאנו, לכלי עלמא שרי אפלו בערב-שבת ובלא קצץ, כל שיכול להגיע לבית ראשון הסמוך לחומה של העיר שהיא שם: (ז) אפלו מיום ראשון. ואם הוא דרך קרוב, כגון מהלך יום אחד, נראה דאף אם הוא משלחו ביום שני ושלישי שרי, שאף שלא ימצאנו בביתו יש לו שהות הרבה ללכת מ"א: (ח) ואי קביע בידאר. הינו (ט) שהאיש הממנה על זה קבוע שם תמיד, (ט) ובכלל זה הוא מה שקורין עכשו פאט"ס מייסטר, שרגיל להיות במקומות גדולים, שהוא עומד על המשמר בעתים ידועים לקבל כתבים ולשלחם להשכיכים לכתבים ההם: (ט) הסמוך לחומה. לעיר שנשתלח שם, (י) פלומר לבית ראשון מבפנים: (י) ונש מתירין וכו'. טעמיהו, דכיון שלא אמר לו ישראל בהדיא שאלף בשבת, אין לאסר פי אם סמוך לשבת, דנראה כשולחו של ישראל לזה, ואמירה לאינו יהודי שבת אפלו אמר לו בערב-שבת לעשות מלאכה בשבת. אבל מפלג מן השבת קצת, לא מחזי כאומר לו עשה מלאכה בשבת, ולפיכך אין לאסר פי אם ביום ערב-שבת (הרא"ש: (יא) ואפלו לא קביע. ואפלו (יב) ידוע שלא יוכל להגיע לשם קדם שבת גם-כן שרי לזעה זו, דכיון שהוא מפלג מן השבת לא מחזי כשולחו, וכ"ל:

שער היציון

(א) מגן אברהם: (ג) פרי מגדים בבאור מהגן אברהם. והאלה רצה לחדש דאפלו באין שהות מתר בס, ותמה עליו הפרי מגדים דמצינן לו זה, וכן פתבו התוספת שבת והגרי"ז מהגן אברהם. ואם קצץ, אפלו עם חשכה מתר, אם לא פרש לו שאלף בשבת, כמו שכתוב פאן וקסימן רנב: (ג) אלה רבה בשם רי"ז, והוא נובע מהמשנה שבת י"ח דבית הלל מתירין עם השמש, וכמו שפרש רש"י שם. וכן מוכח מהגרי"ז: (ד) בית יוסף: (ה) רש"י: (ו) מגן אברהם בשם פוסקים: (ז) פרי מגדים: (ח) מוכח מהגן אברהם: (ט) ט"ז: (י) מגן אברהם. ואם הבידאר ידוע לו שהוא בקצה האחר של העיר, אפלו אם העיר סמוך חומה, אפשר דצריך שגייע לשם מבעוד יום, פרי מגדים: (יא) מגן אברהם:

הלכות שבת סימן רמו

ד שם קמרא פרוש
הר"ן שם ה מהר"י
אבהו ב שם ז שם

(יב) אף-על-פי שיש בדעתו שיתן לו שכר, אסור, דלא סמכא דעתה ובדין ישראל קא טרח: ג (יג) ואם שָׁכְרוּ לְיָמִים, דְּכָר קָצוּב בְּכָל יוֹם בְּהַלְיַכְתּוֹ וּבְחֻזְרוֹתוֹ, אֲלֵא שְׂאִינוּ מְקַפֵּיד עִמּוֹ מִתִּי יֵלֶךְ, אִם הוּא (יד) בְּעַרְב־שַׁבַּת, אֲסוּר, דְּכְשִׁיזְצֵא בְּשַׁבַּת נִרְאָה כְּאִלוֹ הַתְּנָה עִמּוֹ כִּף: ד אִם הֵיאֵינוּ-יְהוּדֵי מוֹלִיךְ הַתְּקַבּ בְּחֻגְמֵ, אִפְלוּ נִתְּנָה לוֹ בְּעַרְב־שַׁבַּת, מִתֵּר, (טו) שְׁהַרֵּי הֵיאֵינוּ-יְהוּדֵי מְאָלִיו הוּא עוֹשֶׂה זֶה וְאִינוּ אֲלֵא לְהַחֲזִיק טוּכָה לְיִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי מָה שְׁקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וְהָיִי לֵה כְּאִלוֹ קַצְצִין: הַגה וְגַם חוֹלְקִים וְסוֹבִינְיָא לְהוּ דְכָל עוֹשֶׂה בְּחָגֵם (ו) אֲסוּר, (טז) וְטוֹב לְהַחֲמִיר. אָבֵל בְּמִקּוּם שֶׁהֵיאֵנוּ-יְהוּדֵי מִתְחַיֵּל עִם הַיִּשְׂרָאֵל לומר שִׁילֶךְ לוֹ בְּחָגֵם, וְדַאי דַּעַתּוֹ עַל הַטּוּכָה שְׁקַבֵּל מִמֶּנּוּ וְשָׂרֵי (כ"ו): ה' וְאִם הֵיאֵינוּ-יְהוּדֵי (יז) הוֹלֶךְ מֵעֲצָמוֹ לְמִקּוּם אַחֵר וְיִשְׂרָאֵל נוֹתֵן לוֹ אַגְרָת, מִתֵּר (יח) בְּכָל (י) גּוֹנָא: ו' וְיָמֵי שְׂשִׂישׁ לוֹ שְׂכִיר אֵינוּ-יְהוּדֵי *לְשֹׁנָה אוּ יוֹתֵר, (יט) אֲסוּר לְשַׁלְּחוֹ (כ) עַרְב־שַׁבַּת בְּאַגְרָת: הַגה וּמִיָּהוּ, אִם לֹא שְׂכָרוּ רַק לְשַׁלִּיחוֹת אַגְרָת, יֵשׁ מִתִּירִין, (כ) כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל סִימָן רַמְד סְעִיף ה':

באר היטב

לא שלחו, אכל לשלחו בידו בע"ש, אם אין שהות מבע"ש שישע לשם אסור, דהא מוליכו בשבילו בשבת ומוציא ד"א ברה"ש בשביל ישראל, ומכ"ש שאסור לתנו בשבת כמ"ש סימן רמו ס"ב, עמ"א ובשבות"עקב ח"ב סי' מב: (D) ערב־שבת באגרת. ובר' וה' מטר, בין ד"א דוה מקרי קצין, כמ"ש סימן רמד, מ"א:

וג"ל דאף לטכרא ראשונה אם הוא דרך קרוב בגון מהלך יום א' ומשלחו ביום ב' או ג', שרי שאף שלא ימצאנו בביתו יש לו שהות הרבה ללכת, מ"א: (I) אסור. ט"ז חולק, ע"ש. (ובס' אליהו רבה פוסק לאסור, ע"ש): (I) גונא. אפלו לא קביעי בידאר במקא, דאף דלא ימצאנו בביתו לא ילך האי"א אחריו דהא הישראל

באור הלכה

וכמו שפרטתי בבאור הלכה בסימן רנב סעיף ב: * לשנה וכו'. הטעם, דאף שהוא קוצץ לו שכרו עבור כל השנה מפל מקום לא חשיבין זה קצצין, דעקר טעמא דקציצה מהני משום דאין לישראל נפקא מינה מה, דאם לא יעשה ביום זה יעשה ביום אחר, והאינו יהודי אדעתא דנפשעה עביד למחר להשלים מלאכתו, אבל בענין זה שהוא שכור לכל המלאכות, קרוב לודאי שצטרף למחר למלאכה אחרת, ואס"פ מרונים הישראל במלאכת אינו יהודי בשבת ותרתי הוא פשלוחו לזה, ולפי זה היה לו להמחר לאסור אפלו מיום ראשון, לשיטתו לעיל בסעיף א בלא קצין, אלא דמשום דבטרא זו דוה לא חשוב קצצין לא פסיקא לה פליקא, כדאייתא בבית"י"סוף לעיל בסימן רמד וכאן בסימן זה, ולכן סוף בזה איש"מיתירין הנוקר בסעיף א בסנה"ה ולא אסר אלא ערב־שבת:

וכמו שפרטתי בבאור הלכה בסימן רנב סעיף ב: * לשנה וכו'. הטעם, דאף שהוא קוצץ לו שכרו עבור כל השנה מפל מקום לא חשיבין זה קצצין, דעקר טעמא דקציצה מהני משום דאין לישראל נפקא מינה מה, דאם לא יעשה ביום זה יעשה ביום אחר, והאינו יהודי אדעתא דנפשעה עביד למחר להשלים מלאכתו, אבל בענין זה שהוא שכור לכל המלאכות, קרוב לודאי שצטרף למחר למלאכה אחרת, ואס"פ מרונים הישראל במלאכת אינו יהודי בשבת ותרתי הוא פשלוחו לזה, ולפי זה היה לו להמחר לאסור אפלו מיום ראשון, לשיטתו לעיל בסעיף א בלא קצין, אלא דמשום דבטרא זו דוה לא חשוב קצצין לא פסיקא לה פליקא, כדאייתא בבית"י"סוף לעיל בסימן רמד וכאן בסימן זה, ולכן סוף בזה איש"מיתירין הנוקר בסעיף א בסנה"ה ולא אסר אלא ערב־שבת:

קצין כלל, ומת' בדי' וה' אף לדעת המחבר, מפל מקום כששוכרו בערב־שבת אסור, דכיון שיצא מן השבת נראה כאלו התנה עמו כף ובשליחותו הולך, מאחר שנתן לו שכר בעד היום: (יד) בערב־שבת. אבל ביום חמישי מטר. וילדעת הרמ"א לעיל בהג"ה, אפלו לא קצין כלל מת' ביום חמישי: ד' (טו) שְׁהַרֵּי הֵיאֵנוּ-יְהוּדֵי מְאָלִיו וכו'. פרוש, (יד) דאין הישראל כופה אותו על כף אלא מעצמו הוא מתרצה להוליך האגרת, ותילין שמה שנתרצה הוא מפני הטובה שקבל ממנו מכבר, ואדעתה דנפשעה קצביד: (טז) וטוב להחמיר. הנה מלשון זה משמע דרק טוב לחש לדעה זו, וכן בט"ז משמע דדעתו בדעה הראשונה, אבל בדרך"משה סימן רנב משמע דדעתו הוא פה"ש-חולקין, (טו) וכן בלבוש ובאלה רבה בסימן זה משמע דאסור בחגם, ועל"פ מהנכון שיקצב לו על-כ"פ פנים אינה דבר מועט עבור זה, והוי קצצין פיון שקבל עליו שיהיה זה שכרו. וכן פתב בחי"אדום: ה' (יז) הוֹלֶךְ מֵעֲצָמוֹ. ואם יודע שמרבה הדרך בשבילו, אסור (כ"ו): (יח) בְּכָל גּוֹנֵי. הינו אפלו לא קצין לתן לו שכר אלא בסתמא, דקניא לן בסעיף א דאסור לשלח על-ידו כשאין קרוב בידאר, דחשלינן שמה לא ימצאנו בביתו וילך אחריו בשבת, אפלו הכי שריון כאן, (טו) פיון שאין האינו-יהודי הולך בשליחותו אלא שפעצמו הולך לשם, בודאי אם לא ימצאנו לא יחפש אחריו. (יז) ודוקא אם יש שהות להגיע שם מבעוד יום, אבל אם אין שהות להגיע שם מבעוד יום אסור אף בזה, דאף דהליכתו בשביל עצמו הוא, מפל מקום מה שנושא המקב הוא בשביל ישראל. ודע, דלתן לו (יח) בשבת אסור לכלי עלמא אפלו בהולך מעצמו, ואפלו קצין לו שכרו מבעוד יום עבור זה, ועל"פן אסור לתן אגרת על הפאצט! בשבת ומערב־שבת מטר, דעל הפאצט הוי תמיד קצין⁹, דאף אם אינו משלם כאן מפל מקום יצטרף לשלם מי שנשלח לון אפלו במקום שיש ערוב, ואפלו על-ידי אינו יהודי אסור דבר זה וילא מהני קציצה על שבת גופא, אף במקום הפסד גדול יש להחמיר בכהאי גונא, דהוי שבות דשבות במקום פסידא, דמטר; וילא במקום הפסד יש להחמיר אפלו בערב־שבת שלא לתן לאינו יהודי האגרת שהוא יתן אותו על הפאצט בשבת, ואפלו קצצין, שְׁהַרֵּי מִיחַד מְאָלִיתּוֹ עַל שַׁבַּת¹⁰ (יח"א בכלל ג, ע"ש: ו' (יט) אֲסוּר לְשַׁלְּחוֹ. דמה שהוא שכירו לשנה לא נחשב קצציצה, ודינו בכל הפנטים כמבאר לעיל בסעיף א בלא קצין, אלא דבזה מקלינן דאין אסור אלא ערב־שבת, והטעם כמו שבארנו בבאור הלכה: (כ) כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל. הינו דעה הראשונה שם דסבינא לה דוהו נחשב קצצין, עין שם הטעם. ומפל מקום אסור לומר לו שילך בשבת, כפ"ל בסעיף א:

שער הציון

(י) אלה רבה ופרימגדים. ומתוך בזה דלא תקשי מסעיף דהמחבר מתיר בחגם, הינו כשאינו מסתפק כלל אם יקבל שכר, דאז בודאי עושה זה בשביל טובה שעבדה: (י) אלה רבה ושי"א מותרין דהמחבר חישש לדעת הר"ן להחמיר בערב־שבת, עין שם באלה רבה: (יז) תוספת שבת, ומתוך בזה קשית הפנה אברהם, ע"ש: (טו) ועין בבאור הגר"א בסימן רנב דגפלתיהו לענין בחגם תלמי אי מת' לא קצין ביום ד' וה', וממלא לפי מה שמקלין לענין ד' וה' אין שום מקור להחמיר בחגם מהירושלימי: (טו) מגן אברהם ושי"א: (י) מגן אברהם, וכן הספיקו האלה רבה ושי"א לדניא. ואף שראיתי בבאור הגר"א שמלשב שיטת השלחן ערוך [וקשית המגן אברהם אפשר דיש לדחות, כמו שכתב בספר תוספות שבת], מפל מקום קשה להקל, כי ראיתי באחרונים שהביאו בשבת שבות מהר"ם סימן רב מבאר בהסגן אברהם, ועל"פן לדינא צריך לתפס כן, אף דלשון השלחן ערוך דחוק לפי באורו: (יח) מגן אברהם כאן ובסימן רמו, עין שם: